

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Lukutaito-ohjelman tilannekuva kansallisen lukutaitostrategian toimeenpanossa 2022–2026 ja jatkonäkymät 2027–2030

Opetusneuvos Elisa Helin

Lukutaito-ohjelma

10.6.2026

Suomi maailman
monilukutaitoisin
maa 2030

Lukutaito-ohjelman toiminta 2022-2026

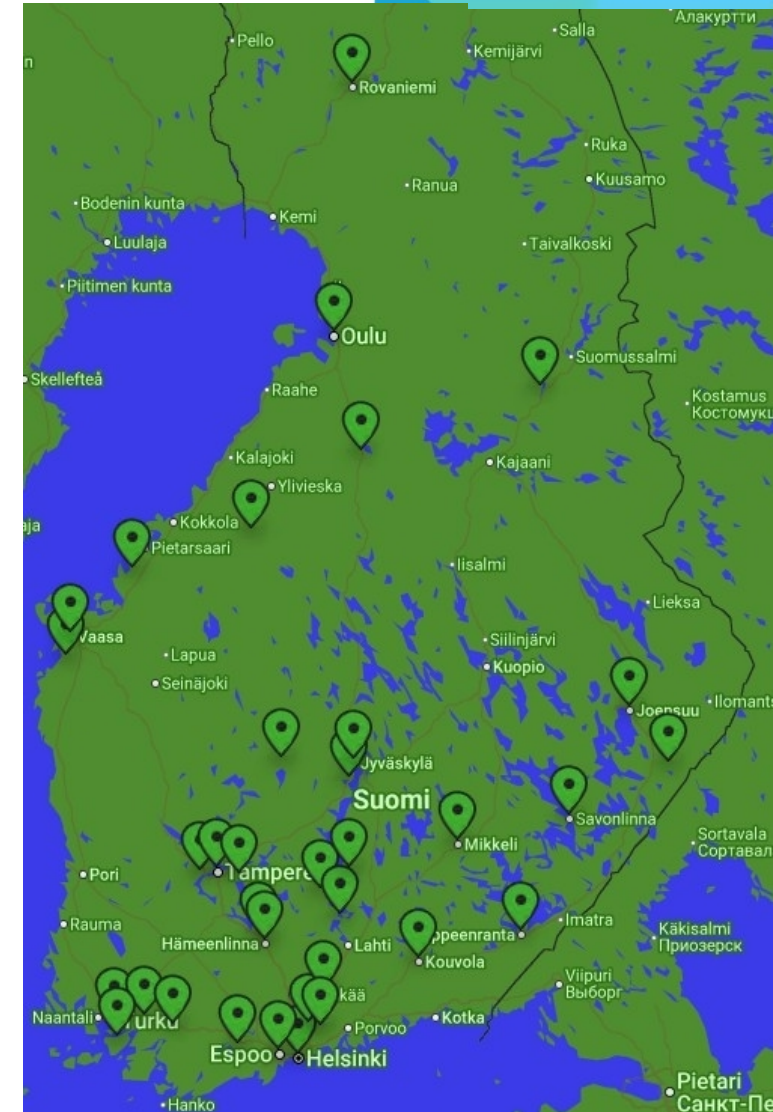
- Kansallisen lukutaitostrategian toimeenpano osaohjelmissa: Lukeva kunta, koulu, varhaiskasvatus -> sidosryhmäyhteistyö, koulutukset, materiaalit, arviointityökalut ja tutkimusperustainen seuranta
- Kuntien tukeminen valtionavustuksin: paikalliset lukutaitostrategiat ja niiden toimeenpano
- Kansallisen lukutaitoverkoston rakentaminen ja erityisesti kirjastoyhteistyön vahvistaminen

Tuloksia mm.

- Lukutaitotyön siirtymä projekteista kohti rakenteellista ja strategista lukemisen edistämistä erityisesti kunnissa (43 kunnassa paikallinen strategia/ohjelma, laajenee edelleen 2026)
- Lukevan toimintakulttuurin vahvistuminen peruskouluissa ja varhaiskasvatuksessa
- Toimivat mallinnukset osaohjelmista (kunta, koulu, varhaiskasvatus) sekä edistynyt kirjastoyhteistyö

Kehittämiskohteita mm.

- Lukutaitotyön kentän hajanaisuus ja hankepohjaisuus -> kansallisen seurannan ja ohjauksen tarve
- Toiminnan kohdentaminen ja toiminnan kehittäminen (aikuiset, heikosti lukevat ja monikieliset)
- Rahoituksen lyhytjänteisyys ja riittävyys (valtionavustuksia haetaan 4-kertainen määrä jaettavissa olevaan summaan nähden, esim. 2026: 85 hanketta haki 4 000 000 euroa, jaettu 21 hankkeelle yhteensä 1 000 000 euroa)

Kehittämissuunnat 2027-2030

Lukutaito-ohjelman (OPH) toiminta ja osaohjelmat:

- Vahvistetaan entisestään lukutaitotyön johtamista, rakenteita ja seuranta. Tavoitteena on, että lukutaitotyö on pysyvä osa kaikkien koulutusasteiden perustoimintaa ja kuntien hyvinvointitavoitteita.
- Käynnistetään kansallinen Lukeva toinen aste -osaohjelma
- Laajennetaan kohderyhmiä aikuisiin sekä vahvistetaan heikosti lukevien ja monikielisten lukijoiden tukea
- Painotetaan sisältöalueita: kriittinen lukutaito, kielitietoisuus ja lukeminen monialaisen osaamisen pohjana

Lukutaitotyön kansallinen taso:

- Vaaditaan pysyvä kansallinen rakenne ja ohjaus lukutaitotyölle: rahoituskanavat, vastuiden selkeyttäminen ja systemaattinen seuranta.
- Tarvitaan Lukutaito-ohjelmalle osaohjelmineen (OPH) pitkäjänteinen väh. 1,5 milj. vuosittainen rahoitusmalli osana kansallista rakennetta, jotta työ olisi pitkäjänteistä, vaikuttavaa ja tarpeeksi kattavaa eri ikäryhmissä.
- Ilman näitä:
 - Alueellinen ja kohderyhmäkohtainen epätasa-arvo kasvaa
 - Kansallinen ohjaus ja seuranta eivät kehity riittävästi -> vaikuttavuus heikkenee ja tehdään päällekkäistä työtä
 - Resurssit kohdentuvat jatkuvuuden sijaan uusien pistemäisten lukutaitotoimien aloittamiseen

Lukutaitotyössä on saavutettu rakenteellinen käänne ja useita tavoitteita, mutta vaikuttavuuden varmistaminen edellyttää nyt vahvempaa kansallista ohjausta ja pitkäjänteistä rahoitusta.